

Södertörns högskola
C-uppsats 15p | Utbildningsvetenskap | Höstterminen 2009
Programmet för lärarutbildningen med interkulturell profil 210p

Monokulturell och Mångkulturell skola –

*Pedagogers bemötande av tvåspråkiga barn i en
förskoleklass och i en förskola*

Av: Alexandra Cebbar
Handledare: Maria Borgström
Examinator: Mikael Härlin

Sammanfattning

Titel: Monokulturell och Mångkulturell skola -

Pedagogers bemötande av tvåspråkiga barn i en förskoleklass och i en förskola

Termin: Hösttermin 2009

Författare: Alexandra Cebbar

Handledare: Maria Borgström

Nyckelord: Arbetsätt, interkulturellt förhållningssätt, tvåspråkighet, mångkulturell, monokulturell samt kommunikation.

Inledning: I denna studie så redogör jag för pedagogers bemötande i en monokulturell förskoleklass och i en mångkulturell förskola.

Syfte: Syftet med undersökningen har varit att belysa hur pedagoger går till väga när de möter tvåspråkiga barn för att se hur de arbetar i ett jämförelseperspektiv. Syftet besvarades utifrån fyra frågeställningar som berör om hur pedagoger förhåller sig i mötet med tvåspråkiga barn, vilka arbetsätt pedagogerna använder sig av, tar de vara på barnens traditioner och om det är någon skillnad på pedagogernas bemötande av tvåspråkiga barn i den monokulturella förskoleklassen och i den mångkulturella förskolan.

Teori: Min teori anknyter till begrepp som, arbetsätt, interkulturellt förhållningssätt och kommunikation.

Metod: Den använda metoden är gjord via kvalitativa intervjuer med fyra förskolelärare där en intervjuguide användes med färdigformulerade frågor samt observationer. Syftet med arbetsmetoden var att belysa pedagogers bemötande av tvåspråkiga barn för att upptäcka olika arbetsätt att möta tvåspråkiga barn.

Slutsats: Studien har visat att den mångkulturella förskolan arbetar interkulturellt, de tar vara på barnens hemspråk genom att det lyfts fram i förskolan och att de tar vara på barnens bakgrund medan i den monokulturella förskoleklassen möter tvåspråkiga barn främst genom att utveckla det svenska språket och visar intresse för barnens traditioner. Lärarnas bemötande leder till ett ökat självförtroende hos barnen samt lärande om barnens kulturella bakgrund.

Abstract

Title: Mono-cultural and multi-cultural school -

Teachers treatment of bilingual children in a pre-school class and a pre-school

Semester: Autumn 2009

Author: Alexandra Cebbar

Tutor: Maria Borgström

Keywords: Operation mode, inter-cultural approach, bilingualism, multi-cultural, mono-cultural and communication.

Introduction: In this investigation I have illustrated, teacher treatment in a mono-cultural pre-school class and in a multicultural pre-school.

Purpose: The purpose of the study was to illustrate how educators go about it when they face bilingual children to see how they work in a comparative perspective. The purpose was answered, based on four questions relating to how teachers relate to the meeting with bilingual children, the approach teachers use, which operation mode the use, if they take advantage of children's traditions, and if there is any difference in the teachers' treatment of bilingual children in the mono-cultural pre-school class and in the multicultural pre-school.

Theories: The theory is linked to the concepts like operation mode, inter-cultural approaches and communications.

Methodology: The used methods are qualitative interviews with four pre-school, teachers where an interview guide with formulated questions and observations were used. The purpose of the working methods was to highlight teacher treatment of bilingual children to discover different approaches to meet the bilingual children.

Conclusion: The study has shown that the multicultural pre-school working inter-culturally, they are taking advantage of children's home language that is lifted in the nursery and the children's background, while in the mono-cultural pre-school class, they meet bilingual children foremost to develop the Swedish language and they also show interest to the children's traditions. Teachers' treatment leads to a growing confidence in the children and knowledge for the cultural background.

Innehåll

Sammanfattning

Abstract

1. Inledning och bakgrund	6
2. Syfte och frågeställningar	7
3. Tidigare forskning	8
4. Teori.....	11
4.1 Tvåspråkighet	11
4.2 Att arbeta i en monokulturell skola	11
4.3 Att arbeta i en mångkulturell skola.....	12
4.4 Interkulturellt arbetsätt där man synliggör barns språk och kulturella bakgrund	13
4.5 Kommunikation i mötet med tvåspråkiga barn	15
4.6 Bemöta tvåspråkiga barn där de utvecklar sin identitet och självförtroendet stärks ...	15
5. Metod och material	17
5.1 Tillvägagångssätt	17
5.2 Undersökningsfältet	17
5.3 Urval	18
5.4 Genomförande av intervjuer och observationer	18
5.5 Insamling av data.....	19
5.6 Bearbetning och analys.....	20
5.7 Validitet och Reliabilitet.....	20
6. Lärarnas intervjuer och observationer	21
6.1 Bakgrunds information av de fyra intervjuade lärarna	21
6.2 Empirisk analys och resultat.....	22
6.2.1 Pedagogernas förhållningssätt i mötet med tvåspråkiga barn	22
6.2.2 Sammanfattning av pedagogers förhållningssätt.....	25
6.2.3 Pedagogernas arbetsätt och sätt att kommunicera i mötet med tvåspråkiga barn ...	26
6.2.4 Sammanfattning av pedagogers arbetsätt och kommunikation.....	31
6.2.5 Att ta vara på tvåspråkiga barns traditioner.....	32
6.2.6 Sammanfattning av att ta vara på tvåspråkiga barns traditioner.....	35
7. Slutsats och diskussion	36
7.1 Pedagogers bemötande i förskoleklass med tvåspråkiga barn.....	36
7.2 Pedagogers bemötande i förskola med tvåspråkiga barn.....	37

7.3 Likheter och skillnader i pedagogers bemötande i förskoleklass och förskola	38
7.4 Forskningsmetod	40
7.5 Relevant till tidigare forskning	40
8. Förslag till vidare forskning	40
Referenser	41
Bilaga.....	43

1 Inledning och bakgrund

När jag har varit ute på verksamhetsförlagd utbildning i olika skolor i Stockholmsområdet under min utbildning så har jag möt tvåspråkiga barn. I och med detta vill jag i min uppsats belysa pedagoger i en monokulturell förskoleklass i Stockholms stad bemöter tvåspråkiga barn där de har fler svenska barn än barn med svenska som andra språk. Vidare blir även uppgiften med uppsatsen att ta reda på hur pedagoger i en mångkulturell förskola i en förort i Stockholm bemöter tvåspråkiga barn, vilket naturligt leder till olika arbetssätt i mötet med tvåspråkiga barn. Med arbetssättet menar jag till exempel om pedagogerna möter tvåspråkiga barn genom att arbeta med bilder för att förklara olika ord i vardagslivet och om lärarna tar var på barnens traditioner och erfarenheter när de arbetar rent praktiskt i olika lärande situationer.

I Lpo94 nämns det att man ska anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov. *”Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling”*(Lpo 94:10). Därför finner jag att det är viktigt att man tar vara på barnens erfarenheter och bakgrund så att de känner sig betydelsefulla. Efter att har studerat i Södertörns Högskola skall man arbeta interkulturellt, på så sätt tar man vara på barnens bakgrund och de erfarenheter de har med sig till skolan.

Eftersom jag själv är tvåspråkig finner jag det väldigt intressant och viktigt att studera hur lärarna bemöter barn med annan kulturell bakgrund i förskolan och förskoleklassen för att barnens självförtroende ska förstärkas så att de vågar yttra sig i olika lärande situationer som sedan leder till kunskap.

Enligt Cummins (1997) är det viktigt att man tar vara på barnens språk, kulturella bakgrund och tidigare erfarenheter och sedan göra det synligt för barnen i olika lärandesituationer för att på så sätt kommer barnen att vilja lära sig av lärarna. (Axelsson 1999:57). Enligt Rodell-Olgaç lever människor i mångkulturella samhällen, därför är det viktigt att man pedagogiskt arbetar interkulturellt för att på så sätt tar man vara på barnens kulturella bakgrund i undervisningen som leder vidare till att det skapar nya kunskaper genom att synliggöra olika kulturer och erfarenheter.

Denna forskning anser jag är betydelsefullt för redan verksamma pedagoger men också nyblivna. Att se hur man kan arbeta med tvåspråkiga barn i olika lärandemiljöer där de utvecklar sina kunskaper inom olika områden som sedan förstärker deras självförtroende. Det är därför, jag i min uppsats, vill studera hur lärare bemöter barn i förskola och förskoleklass.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att studera hur pedagoger bemöter ¹tvåspråkiga barn i en ²monokulturell förskoleklass och i en ³mångkulturell förskola för att se hur de arbetar i ett jämförelseperspektiv. Detta för att jag som blivande lärare ska upptäcka olika arbetssätt att möta tvåspråkiga barn som kan leda till att synliggöra deras språk och bakgrund så att de känner att de är viktiga. Där det leder vidare till en kunskapsutveckling och stark självförtroende hos barnen.

Därför har jag under tiden jag studerat kommit fram till följande frågeställningar:

- *Hur förhåller sig pedagogerna i mötet med tvåspråkiga barn?*
- *Vilka arbetssätt använder pedagogerna sig av i mötet med tvåspråkiga barn?*
- *Tar pedagoger vara på barnens traditioner?*
- *Är det någon skillnad på pedagogernas bemötande i den monokulturella förskoleklassen och i den mångkulturella förskolan?*

¹ Jag hänvisar till Håkansson (2003) där hon definierar begreppet tvåspråkighet som tyder på att både barn och ungdomar använder mer än ett språk i sitt dagliga liv. (Håkansson 2003:13.)

² "Den mest kännetecknade faktorn för en monokulturell organisation beskrivs som fokusering på homogenitet, vilket utesluter människor med andra perspektiv". (Lorentz & Bergstedt 2006:89).

³ Lahdenperä(2002) tar upp att en mångkulturell skola består av elever med olika kulturer och språk, vilket leder till att man använder sig av ett varierande arbetssätt och innehåll i sin undervisning. Man utgår i sin undervisning med eleverna av deras språk och olika kulturella bakgrund än att enbart utgå från det svenska.(Lorentz & Bergstedt 2006:97).

3. Tidigare forskning

Enligt lektorn Olgaç – Rodell (1995) i pedagogik belyser hon att i dagens samhälle lever människor i ett mångkulturellt samhälle därför anser hon att man bör arbeta interkulturellt i mötet med barn med olika kulturella bakgrunder. Genom att pedagogerna tar vara på barnens bakgrund, erfarenheter och de kunskaper de bär med sig till skolan och gör det därmed synligt i undervisningen. (Olgaç-Rodell 1995:9–10). Enligt studien *Pedagogers handlingar i kommunikativa möten med tvåspråkiga barn- en studie på en multikulturell förskola*, Kopplar dem i sin studie till Olgaç- Rodell (1996) ”*Detta möte mellan olika kulturer och erfarenheter gör att det uppstår nya kunskaper*” (Bruun, Bruun & Chiarantona 2006:8).

Enligt denna studie *Pedagogers handlingar i kommunikativa möten med tvåspråkiga barn- en studie på en multikulturell förskola* (2006) läser pedagogerna i förskolan mycket sagor för barnen för att de ska höra det svenska språket för att de ska lära sig svenska ord som vidare utvecklar ordförrådet. Lärarna samtalar också med barnen om bokens innehåll under tiden de läser så att barnen får en förståelse av vad sagan handlar om. Detta görs tillsammans med barnen eftersom sagan kan innehålla ord som barnen inte använder i vardagslivet, vilket gör att pedagogen förklarar dessa nya ord för barnen genom kroppsspråk för att skapa förståelse kring ordet. (Bruun, Bruun & Chiarantona 2006:23 -24.)

Enligt en annan studie *Att möta tvåspråkiga barn i en svensk förskola och förskoleklass* (2006) är det viktigt i bemötandet med tvåspråkiga barn att man har tillgång till personal som talar barnens språk. På så sätt kommer barnen att känna sig trygga när någon talar deras språk, dessutom visar man att språket barnen talar hemma är viktigt. (Akhter & Peric 2006:24). ”*För att inläring ska var effektiv krävs att barnen ska känna sig trygga och tro på sig själva.*” (Akhter & Peric 2006:29).

Det anses även, av de intervjuade pedagogerna i (Akhter & Perics) avhandling, att det är viktigt att barn lär sig att alla är olika, där man vidare ska väcka intresse hos svenska barn att vilja lära sig ord på det främmande språket som deras kamrater talar. Pedagogerna i avhandlingen använder sig av barnens språk i förskoleklassen genom olika tillfällen där de bland annat tillsammans med barnen sjunger på det språk ett barn talar när denne fyller år.

I Andersson & Refinettis rapport tar de upp att modersmåslärarna förmodar att det är viktigt att tvåspråkiga barn får berätta om sig själva även utanför modersmålsundervisningen så att de känner sig stolta över sin bakgrund. (Andersson & Refinetti 2001:24).

Inger Nordheden (1998) säger ”*Skolan har ett stort ansvar att visa att alla människor är lika värda även om de inte är lika. Genom att låta eleverna lära sig mycket om varandras bakgrund, tankar och vanor kan man förhoppningsvis komma närmare en förståelse som inte var självklar i hemlandet*”. (Andersson & Refinetti 2001:24).

Lärarna i Andersson & Refinettis rapport berättar att man skall vara lyhörd, och att man är nyfiken genom att ställa frågor till barnen där man lyfter upp deras erfarenheter så att man tar vara på deras bakgrund och synliggör det i lärandesituationer. Detta gör att barnen känner sig bekräftade och respekterade, vilket gynnar deras kunskapsinhämtning. Andersson & Refinetti samtalade även med barnen där de fick bekräftelse från barnen att de lär in kunskap genom att lärarna visar intresse till deras bakgrund.(Andersson & Refinetti 2001:25).

”*Väck nyfikenheten på varandra och våga fråga hur ett bröllop går till i Eritrea, vilken berättartradition man har i Turkiet och vilka lekar barnen leker i Somalia*”. (Skolverket, Calderon 2006:37). Pedagoger skall visa intresse för barnens kultur och de språk de talar hemma genom att fråga barnen och föräldrar vad olika saker heter på deras språk på så sätt utvecklar man det språk barnet talar hemma likväl som det svenska språket utvecklas. (Skolverket, Calderon 2006:53). Barnens föräldrar kan även bidra med att utveckla barns språk som talas hemma genom att de spelar in sagor på barnets språk som barnen sedan får lyssna på i förskolan. (Skolverket, Calderon 2006:53).

”*Respekt för det som är annorlunda, nyfikenhet på det som är nytt, ett kärleksfullt och öppet förhållningssätt mot alla barn och föräldrar och plats för alla att komma till tals. Det är grunden för en förskola som ger trygghet, utveckling och minnen för livet, så som vi alla önskar*”.(Skolverket Calderon, 2006:59).

Att synliggöra olika högtider på förskolan som barnen firar kan skapa förståelse hos varandra som vidare skapar bra förhållanden mellan pedagoger, föräldrar och barnen. (Skolverket, Calderon 2006:53).

Det är också väldigt viktigt att använda sig av musik, sagor, flaggor från barnens hemländer på förskolan för att det skapar trygghet hos barnen vilket gör att de känner igen sig själva. Vidare är det viktigt att man använder sig av en jordglob tillsammans med barnen för att skapa dialoger om var barn kommer från och att man visar var deras länder ligger. (Skolverket, Calderon 2006:51,54). Skolverket tar upp att det är även viktigt att pedagoger klargör för barnen i olika lärande situationer. Tillexempel innan pedagogerna sjunger en svensk sång som *Bä bä vita lamm* ska lärarna klargöra genom att visa upp föremål och bilder för barnen vad sången handlar om innan de sjunger tillsammans. Pedagogerna kan även koppla saker till orden genom att tillexempel peka på strumpor för att göra sången mer begriplig för barnen för att de ska få en förståelse för sången.(Skolverket, Calderon 2006:51).

4 Teori

4.1 Tvåspråkighet

Tvåspråkighetsforskaren George Ludi menar att en tvåspråkig person är en som använder två eller flera språk i sin vardag där han eller hon växlar mellan språken när det behövs. Ett exempel kan vara att en person talar både franska med sin familj och där denne jobbar samt talar grekiska med bekanta. (Håkansson 2003:19).

4.2 Att arbeta i en monokulturell skola

”Den mest kännetecknade faktorn för en monokulturell organisation beskrivs som fokusering på homogenitet, vilket utesluter människor med andra perspektiv”. (Lorentz & Bergstedt 2006:89.) Lorentz & Bergstedt (2006) belyser att i en monokulturell verksamhet lägger man fokus utan att man tänker på det genom att man utgår från sin egen kultur i sin undervisning vilket gör att man bortser individer med olika kulturella bakgrunder. Enligt Lahdenperä nämner hon att det som är monokulturellt är att man utgår från det som är svenskt som man bland annat använder sig av i sin undervisning. (Lorentz & Bergstedt 2006:92.)

”Mångfald uppfattas som problem och ignoreras eller motarbetas genom beskrivningar av andras ”annorlundahet ”och konstigheter” (Lahdenperä 2008:26)

”I Monokulturella utbildningen sätter Mekkonen Tesfahuney(1999) in den svenska skolan i en vidare kontext och anknyter till forskningstraditionen ”white studies, i vilken fokus ligger på maktrelationer samt på exkluderande och dominerande strukturer i samhället” (Lorentz & Bergstedt 2006:93.) *”Den rådande normen är vit, manlig, västerländsk med medelklass bakgrund, vilka ”belönas med nationella privilegier”*(Lorentz & Bergstedt 2006:93.)

4.3 Att arbeta i en mångkulturell skola

En mångkulturell skola innebär att skolan består av barn från olika kulturer och etniciteter (Lorentz & Bergstedt 2006:16.) Enligt Lahdenperä(2002) nämner hon att om en skola är mångkulturell består den av elever med olika kulturella bakgrunder. Det innebär att man som pedagog använder sig av ett annat pedagogiskt innehåll och arbetssätt i sin undervisning med eleverna där man tar vara på både deras språk och kulturer och inte endast från det som är svenskt. (Lorentz & Bergstedt 2006:97.)

Man kan studera och synliggöra kultur med hjälp av kulturella produkter exempelvis maträtter, musik, dräkter och dans samt traditioner det vill säga olika sätt att fira högtider samt ses språket och berättelser som kultur. (Lahdenperä 2004:13–14.)

”Det ömsesidiga förhållandet mellan kultur, språk och tankar kan beskrivas som att språket är en spegelbild av kulturen, kulturen förstås och ges mening med hjälp av språket, och tanken påverkas av språket såväl som kulturen”(Stier 2004:43.)

”För att kunna arbeta i dessa mångkulturella miljöer behövs de även sensibilitet för det kulturellt annorlunda och de symboler som är viktiga för människor med annan kulturell bakgrund” (Lorentz & Bergstedt 2006:102.)

Det som är mest väsentligt för personal som arbetar i mångkulturella skolor är att man skall vara väldigt engagerad och att man är social av sig där man visar intresse för människor med olika kulturella bakgrunder. (Lorentz & Bergstedt 2006:101–102.) Lorentz & Bergstedt nämner att i en mångkulturell skola kan man arbeta interkulturellt om man vill förhålla sig ytterligare närmre till varandra där det förekommer ömsesidig kontakt i mötet med individer som har olika kulturella bakgrunder.

Enligt Inger Nordheden(1998) skall skolan visa att alla individer är lika värda fast de inte är lika genom att lyfta upp elevernas bakgrund samt deras traditioner. Detta görs genom att man låter barnen ta till sig av varandras kulturella bakgrunder och där igenom lär sig av varandra. (Andersson & Refinetti 2001:24.)

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet menar att undervisningen skall vara anpassande till elevernas förutsättningar och behov. *”Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling”*(Lpo94:10.)

I läroplanen för förskolan står det att *"Förskolan ska sträva efter att varje barn känner delaktighet i sin egen kultur samt att de utvecklar känsla och respekt för andra kulturer"* (Lpo98:30.)

4.4 Interkulturellt arbetssätt där man synliggör barns språk och kulturella bakgrund

"Begreppet Interkulturell betecknar däremot handling, aktion och rörelse mellan individer". (Lorentz & Bergstedt 2006:16).

Med interkulturellförhållningssätt menar att man vill förstå och ta hänsyn till andras kulturer än att man bara utgår från sin egen kultur. Man skall även synliggöra det barnen har gemensamt i sina kulturella bakgrunder. (Skolverket Benckert, Håland & Wallin, 2008:68.) Vidare menas det att arbeta interkulturellt är att skapa miljöer och möten där man är intresserad och tar till vara vad andra har att säga.

Detta går att relatera till Lahdenperä(2008) eftersom hon anser att när man arbetar interkulturellt med både elever och deras föräldrar menas det att man visar intresse för elevernas kultur. Den kanadensiske tvåspråkighetsforskaren Cummins (1997) anser att det är viktigt att pedagoger visar hänsyn till det språk barnet talar och att man tar vara på deras kultur. Även att man tar tillvara på deras erfarenheter som de bär med sig till skolan och att man sedan synliggör det i undervisningen med barnen. (Lahdenperä 2008:100.) Eftersom Cummins(1997) nämner att om pedagogerna inte tar tillvara på sina elevers språkliga och kulturella bakgrunder anser han att det kan leda till att eleverna själva inte sedan vill lära sig av sina lärare eftersom de inte visar något intresse för deras kulturella bakgrund och det språk de talar hemma. (Axelsson 1999:75.)

Ladberg (1996) anser att man bör lyfta fram barnens erfarenheter för att på så sätt kommer man upptäcka värdefulla saker hos barnen och vidare visar man för barnen att det har något att bidra med. För att tar man vara på barnens kunskap, språk och kulturella bakgrund utvecklas deras självförtroende eftersom man lyfter upp det värdefulla hos dem. (Ladberg, upplaga 2 1996:105).

Borgström Maria(2004) belyser att en interkulturell kompetens ska bilda ett förhållningssätt där man visar förståelse till individer med en annan etnisk bakgrund och att man har en öppen personlighet till motparten. Hon menar vidare att det skall leda till en ömsesidig kommunikation mellan en själv och den andre personen med annan etnisk bakgrund.

”Ömsesidig respekt, tolerans, jämlikhet och sociala rättvisa är bland de etiska värden som förekommer som mål för interkulturalitet” (Lorentz & Bergstedt 2006:90–91.)

Lorentz & Bergstedt (2006) menar att när man arbetar interkulturellt krävs det att man som ledare skapar meningsfulla tillfällen genom givande dialoger. Vidare skall man arbeta med människor där man stimulerar deras lärande för att skapa en god relation mellan en själv och den andre. Arbetar man interkulturellt är verksamheten alltid i en inriktad förändring som är framåtskridande eftersom man tar vara på varandras kunskaper.

”Med interkulturellt menar vi att utveckla ett förhållningssätt som omfattar ömsesidig nyfikenhet och ökad förståelse för egna och andras kunskapssyn, tanke sätt, värdegrunder, livsformer och maktbefogenhet”. (Lorentz & Bergstedt 2006:17.)

Ladberg(2000) nämner när undervisningen handlar om elevens språk och dennes familjs erfarenheter får eleven att känna sig att han/hon tillhör gruppen och att man värdesätter deras kunskaper. Genom att man visar att det dem åstadkommit har betydelse i samhället.

Två andra forskare vid namn Ogbu & Simon(1998) finner att det är oerhört viktigt att lärarna visar respekt till alla elever där de visar hänsyn att de har olika kulturella bakgrunder genom att de för in elevernas språk och kultur i sin undervisning, samt att de accepterar elevernas personliga erfarenheter så att de uppnår gott resultat i skolan.(Axelsson 1999:27.)

”Cummins (1997) understryker vidare att om elever känner att deras kulturella mångfald och att deras identiteter bekräftas samt att deras insatser värderas i interaktion i klassrummet, är sannolikheten mycket stor att de också kommer att känna samhörighet med och engagemang för samhället i stort”.(Axelsson 1999:53–54.)

4.5 Kommunikation i mötet med tvåspråkiga barn

Hedencrona & Kós-Dienes (2003) nämner att det är genom kommunikation man för vidare kunskap, samt att det är genom kommunikation man som individ behärskar sitt handlande och orden man använder i mötet med andra människor. Detta görs beroende på ålder och kulturell bakgrund individerna besitter. De nämner också att när man kommunicerar med en individ som har en annan kulturell bakgrund då bör man tala tydligare där man är explicit i sitt talande eller att man talar ett annat språk. De anser att det är väldigt viktigt att man är tydlig i sin kommunikation, man bör vara medveten om att vissa saker man talar om är inte självklara för den andre eftersom de kanske inte har upplevt det. Därför anser de att man bör framför allt se varje individ med sin kulturella bakgrund och de egenskaper som de bär med sig.

Enligt andra forskare vid namn Andersson & Refinetti (2001) belyser i sin rapport att en lärare anser att det är oerhört viktigt att man är medveten i sin kommunikation med andraspråkselever för att man skall vara mer tydlig i sitt talande så att det inte sker missförstånd.

Ladberg(1996) menar att man bör vara tydlig med barnen för att de ska förstå vad som händer när man exempelvis läser en saga. Genom att ge barnen förklaringar med hjälp av att rita eller att man visar upp olika föremål för barnen. Genom att illustrerar skapar man förståelse över vad som sker i sagan. (Ladberg & Nyberg 1996:58.)

”Det är genom att skapa meningsfulla möten där lärandet sker i form av upplevelser som berör hela barnet, som vi kan frigöra barnets skaparkraft”.(Lorentz & Bergstedt 2006:159.)

4.6 Bemöta tvåspråkiga barn där de utvecklar sin identitet och självförtroendet stärks

Bozarslan anser att identiteten utvecklas ständigt i samspel med andra människor och att vi skapar en bild om vilka vi är. Hon tyder också på att det är i mötet med andra människor vår bild av oss själva påverkas ständigt i mötet med människor.

”Barns identitet och självförtroende stärks av att det syns och hörs i förskolan var familjerna kommer ifrån”.(Ladberg & Nyberg 1996:57.)

Ladberg(1996) anser att en modersmållärare är viktig för barn som har ett annat språk än svenska eftersom denne kan visa för barnen att det språk de talar hemma och dess ursprung är viktig. (Ladberg & Nyberg 1996:57). Hon nämner också om man inte har tillgång till en modersmållärare som talar barnets språk då kan man som pedagog stärka barnens identitet genom att synliggöra var barnen kommer ifrån. Detta kan göras genom att visa upp bilder och lyssnar på musik från barnens hemländer och samtalar om de klädesplagg man bär i de olika kulturella sammanhangen. Vidare kan man ta reda på vilka leksaker man leker med och vilka sagor som har koppling till deras länder. Dessutom kan föräldrarna bidra med matträtter från barnens hemländer. Hon nämner också att det finns fler sätt att bejaka barnens identitet genom att man som pedagog visar intresse till barnens språk. Detta utförs genom att man lär sig ord på barnens hemspråk, till exempel hälsningsfraser, lär sig sånger samt att man kan leka lekar som är från barnens länder. Hon anser att detta är ett sätt att skapa intresse hos barnen emellan genom att de får lära sig av varandras språk och bakgrund. (Ladberg, upplaga 2 1996:90.)

Ladberg anser att när personal på förskolan synliggör barnens språk då är detta oerhört viktigt för barnens självförtroende samt för deras identitet eftersom personalen visar att språket som barnet talar hemma är även värt att talas i förskolan.(Ladberg, upplaga2 1996:91.)

Johansson(1988) nämner att barnens självförtroende växer när de får sysselsätta sig med saker och ting som anses vara betydelsefulla för dem. (Ladberg, upplaga 2 1996:107.)

Ladberg(1996) nämner också att synliggöra barnens språk och traditioner är ett sätt att visa omtanke och intresse till både barnen och deras föräldrar.(Ladberg, upplaga 2 1996:90.)

”Att bli bemött med respekt, att bli bekräftad och sedd, att bli älskad i goda relationer hjälper barnet att uppleva sig själv som positivt”. (Bozarslan 2001:116.)

När jag talar om bemötande av tvåspråkiga barn talar jag om tre delar, Interkulturell förhållning, kommunikation och arbetssätt. Fördelarna med min teoridel är stor eftersom det har gett mig en förståelse av hur man kan gå tillväga i mötet med tvåspråkiga barn med hjälp av dem tre delarna jag nämnt ovan.

5 Metod och material

I min undersökning har jag använt mig av kvalitativ metod med syfte att belysa och beskriva hur pedagoger går tillväga i mötet med tvåspråkiga barn i en monokulturell förskoleklass och i en mångkulturell förskola. I min kvalitativa metod har jag använt mig av intervjuer och

observationer samt spontana samtal med lärarna. Namnen på lärarna som deltagit i denna studie har framställts med fingerade namn och namnen på förskoleklassen samt förskolan är likaså anonyma eftersom det inte skall avslöja pedagogernas identitet genom åsikterna det givits under intervjun. Pedagogerna från den monokulturella förskoleklassen heter ”Lina” och ”Sofia” och pedagogerna i den mångkulturella förskolan heter ”Mats” och ”Anna”.

”Kvalitativ data kan vara intervjudata, observationsdata, texter och dokument samt ljud och bildinspelningar” (Larsen 2009:83.)

5.1 Tillvägagångssätt

Innan jag gav mig ut till de olika skolorna började jag läsa litteratur som handlar om pedagogers bemötande av tvåspråkiga barn. Jag började läsa i böcker som bland annat handlar om interkulturellt förhållningssätt för att få en inblick på hur pedagoger möter barn med en annan bakgrund. Efter att ha börjat läsa litteratur fick jag en närmre blick av vad jag ville gå ut och forska, men jag läste även under tiden jag var ute på fält.

Under tiden jag läste började jag att kontakta en monokulturell skola för att intervjua förskoleklasspedagoger och observera barngruppen för att se hur pedagogerna går tillväga i mötet med tvåspråkiga barn.

Efter att jag genomförde min forskning i den monokulturella förskoleklassen tog jag kontakt med den mångkulturella förskolan för att intervjua och observera hur pedagoger går tillväga i mötet med tvåspråkiga barn.

5.2 Undersökningsfältet

Intervjuerna och observationerna skedde i en monokulturell förskoleklass i Stockholms stad och i en mångkulturell förskola i en förort i Stockholm.

Jag valde att intervjua pedagogerna enskilt först för att kunna se hur tänker i mötet med tvåspråkiga barn och sedan observera hur de arbetar konkret med barnen. Observationen gav mig en blick hur de arbetar rent praktiskt eftersom jag fick se hur de arbetar i mötet med tvåspråkiga barn. Larsen nämner också att det är väldigt viktigt att man för anteckningar

under tiden man observerar för att samla in väsentlig data på detta sätt får man som observatör många detaljer. (Larsen 2009:94.)

Innan jag gav mig ut till den monokulturella skolan så var jag medveten om att det fanns ett fåtal tvåspråkiga barn och att majoriteten bestod av enspråkiga barn med svensk kultur. Barnen var 6 år gamla och det fanns cirka 8 tvåspråkiga barn i förskoleklassen av 24 barn. Efter att jag intervjuade pedagogerna enskilt och observerade i den monokulturella förskoleklassen i en vecka gav jag mig ut till en mångkulturell förskola där mångfalden bestod av tvåspråkiga barn. Där var barnen 5 år gamla och det var 18 barn i den avdelningen.

5.3 Urval

Jag valde att intervjua två förskolepedagoger som arbetar i en monokulturell förskoleklass och två förskolepedagoger som arbetar i en mångkulturell förskola. Detta är för att se hur de arbetar med tvåspråkiga barn rent praktiskt i ett jämförelseperspektiv.

Pedagogerna jag intervjuade hade arbetat inom läraryrket i sju, åtta samt över trettio år. Alla pedagoger jag intervjuade hade en lärarutbildning för yngre åldrar. Dem har en stor erfarenhet av att arbeta med tvåspråkiga barn, därför fann jag det väldigt intressant för mig att intervjua just dem. Det var också väldigt intressant att se hur pedagoger bemöter tvåspråkiga barn i en miljö som endast består av tvåspråkiga barn respektive ett fåtal tvåspråkiga barn.

5.4 Genomförande av intervjuer och observationer

Innan jag började intervjua pedagogerna talade jag om för de att jag kommer att använda mig av en bandspelare för att spela in intervjun eftersom man kommer ihåg mer när man spelar in än när man gör anteckningar under intervjun. Av egen erfarenhet kan det vara lite svårt att koncentrera sig på informanten samtidigt som man gör anteckningar. Det som är även bra med bandspelare är att man kan gå tillbaka i intervjun och behandla materialet mer grundligt och att man på detta sätt kan citera från intervjun. När jag observerade använde jag mig av ett anteckningsblock och en penna som jag skrev med för att inte glömma bort saker och ting som jag upptäckte under min observation.

Under tiden jag intervjuade använde jag mig av en intervjuguide det vill säga en lista med frågor som är nära kopplad till min frågeställning. Enligt Larsen ställer man som intervjuare *”uppföljningsfrågor och ser till att styra in samtalet på det han eller hon vill att informanten ska prata om”*. (Larsen 2009:84.)

Larsen tar även upp att man skall ge personerna man intervjuar en kort inledning genom att beskriva kort vad man vill ta reda på. I min intervju började jag med inledning där jag berättade kort om vad jag ville med mitt arbete sedan ställde jag bakgrundsfrågor där lärarna fick berätta fritt om sin utbildning, det vill säga vilket år de tog examen samt hur länge de arbetat inom läraryrket. Sedan ställde jag frågor som rör mitt ämne. *”Det är vanligt att börja med bakgrundsfrågor som ålder, kön, utbildning, tidigare arbetslivserfarenheter. De är lätt att svara på och ger därmed en mjuk öppning av intervjun”*. (Larsen 2009:86.) Jag ställde *”varför frågor”* för att få informanterna att förklara mer djupgående kring mina frågor som inte går att besvara med ett ja eller nej svar.

”En kvalitativ intervju kännetecknas av att informanten själv formulerar sina svar”.(Larsen 2009:83.) Slutligen avslutade jag intervjun med frågan om pedagogerna hade något att tillägga och till sist tacka jag för intervjun.

5.5 Insamling av data

För att samla mycket material till mitt arbete bestämde jag mig som jag nämnt ovan att intervju och observera för jag anser att man får en närmre förståelse kring mitt område. Dock vill jag påpeka att min metod inte tillåter mig att generalisera från mitt empiriska material till alla lärare som arbetar i förskolan och i förskoleklassen.

Johannesen och Tufte 2003 nämner att *”observation handlar om att vi finns i en situation som är relevant för studien och registrerar iakttagelser som utgår från sinnesuttryck”* (Larsen 2009:89).

”En annan forskare vid namn Karl Popper(1902-1994) nämner att varje gång vi observerar något vänder vi bort blicken från något annat. Han anser även att det är viktigt att ha mål när man undersöker för att det är viktigt att leta efter relevant data”. (Zackariasson 2009-08-26.)

Under tiden jag observerade var jag en passiv deltagande observatör där jag iakttog hur lärarna arbetade med tvåspråkiga barn och förde under tiden anteckningar. Det Larsen menar med en passiv deltagande observatör är att forskaren fokuserar sig på det som sker i den

ögonblicken han eller hon observerar och man inte vill att situationen man befinner sig i påverkas av ens närvaro.

5.6 Bearbetning och analys

Jag började med att bearbeta mitt analysarbete genom att lyssna på inspelningarna och började samtidigt skriva rent mina intervjuer noggrant, för att sedan läsa igenom varje intervju för att jag skulle få en förförståelse om hur den intervjuade personerna tänkte kring det de förmedla.

Efter det sammanställde jag all information jag fick med hjälp av mina fyra frågeställningar och sedan skapade jag tre temarubriker utifrån mina frågeställningar för att analysera varje temarubrik för sig, och därmed få en röd tråd genom analys och resultat delen. Vidare citerade jag i analys och resultat delen vad pedagogerna hade sagt under intervjuerna för att man ska kunna se vad respektive person har sagt och jag kopplade även därmed datainsamlingen till teoridelen. Jag ansåg att detta var det bästa sättet för mig för att det underlättade att analysera materialet genom att dela upp det i tre olika teman.

Under tiden jag läste litteraturen och tog till mig det lärarna förmedlade under intervjuerna och observationerna kom jag fram till att bemötande av tvåspråkiga barn innehåller, interkulturellförhållning, kommunikation och varierande arbetssätt.

5.7 Validitet och Reliabilitet

Larsen nämner att validitet handlar om att ”*samla in data som är relevanta för den frågeställning man valt*”. (Larsen 2009:80.) Hon tar också upp att när man till exempel intervjuar kan man göra ändringar på frågeställningen ifall man anträffar att det finns andra elementer som är viktiga för frågeställningen. På så vis kommer man att finna flera förklaringsätt från intervju personen eftersom de får ta upp saker de själva anser är viktiga. (Larsen 2009:80- 81.) Under tiden jag intervjuade korrigerade jag mina intervjufrågor för jag ansåg att jag fick mer information på det sättet. Därför är det väldigt bra att man kan gå tillbaka och ändra på sina frågor så att man får relevant data till sin frågeställning. Som jag nämnt tidigare har jag använt mig av kvalitativ metod eftersom det medför hög validitet för att jag har samlat in relevant data till min frågeställning genom intervjuer och observationer.

Reliabilitet är ett annat begrepp som innebär att undersökningen är pålitlig och att man har varit noggrann med datainsamlingen. På så vis ska andra forskare kunna genomföra samma undersökningar vid olika tidpunkter och få likartad resultat. (Larsen2009:81.) Reliabilitet innebär även att man behandlar datainsamlingen noggrant där man inte blandar ihop intervju och observations data. (Larsen2009:81.)

Jag kan inte påstå att jag har en hög reliabilitet eftersom jag har använt mig av kvalitativ metod där jag har intervjuat och observerat. Anledningen till att det inte är en hög reliabilitet kan vara som Larsen nämner ”*Genom observationer görs många tolkningar och det är inte säkert att olika forskare lägger märke till samma saker eller uppfattar saker på samma sätt*”. (Larsen 2009:81.) På samma sätt kan intervjupersonen påverka data insamlingen eftersom intervjupersonen eller situationen kan påverka informanten eftersom det kan leda till att det informanten har att säga under intervjun blir påverkad av intervjuaren och situationen de befinner sig i. ”*Informanten kanske skulle ha sagt något helt annat en dag senare eller ifall intervjuaren varit en annan person*” (Larsen 2009:81.)

6 Lärarnas intervjuer och observationer

6.1 Bakgrunds information av de fyra intervjuade lärarna

”Lina; *Är utbildad till förskolelärare sedan 1970-talet och har arbetat i en monokulturell skola i Stockholm med barn från 0-6 år gamla*” .

”Sofia ; *Jag är utbildad till lärare för yngre åldrar sedan 2000-talet arbetar som förskolelärare med barn i åldern 6år i en monokulturellskola i Stockholm* ”.

”Mats ; *Jag är förskolelärare sedan 2001-talet har arbetat i samma enhet i en mångkulturell förskola sedan 2001-talet*”.

”Anna; *Jag har studerat till förskolelärare på lärarhögskolan i Stockholm, tog min examen 1969-talet sedan dess har jag arbetat i mångkulturella förskolor i en förort i Stockholm. Jag har arbetat i samma enhet i 10år*”.

6.2 Empirisk analys och resultat

6.2.1 Pedagogernas förhållningssätt i mötet med tvåspråkiga barn

Enligt alla pedagoger förhåller de sig i mötet med tvåspråkiga barn genom att de tar hjälp av arbetskollegor och söker information på nätet. Pedagogerna i förskolan tar hjälp av pedagoger med ett annat modersmål för att se hur de kan arbeta vidare med barnen med både språket och deras bakgrund för att arbeta konkret med det.

Sofia från den monokulturella förskoleklassen nämner att de samarbetar tillsammans med arbetskollegor där de planerar och diskuterar barnens svårigheter för att hitta en väg att lägga upp undervisningen som passar dem.

Sofia berättar vidare, *”Vi tar hjälp av varandra i arbetsgruppen för att ge varandra förslag hur vi kan möta tvåspråkiga barn och vi tar också kontakt med föräldrarna eftersom föräldrarna vet väldigt mycket om sina barn. Dessutom söker vi information på nätet vid behov”*. Enligt Sofia söker hon på internet för att ta reda på om de tvåspråkiga barns kulturer eftersom pedagogen berättar; *”När jag fick en tvåspråkig barn i min grupp började en del svenska barn fråga mig innan barnet började vad barnet heter och från vilket land barnet var ifrån. Därför finner jag att det är väldigt viktigt att man har kunskap om barnens kulturella bakgrund för att synliggöra det för de andra barnen så att de lär sig av varandras bakgrund”*.

Enligt Lorentz & Bergstedt (2006) belyser att i en monokulturell verksamhet lägger man fokus utan att man tänker på det genom att man utgår från sin egen kultur i sin undervisning vilket gör att man bortser individer med olika kulturella bakgrunder. Enligt Lahdenperä innebär det som är monokulturellt är att man utgår från det som är svenskt som man bland annat använder sig av i sin undervisning. (Lorentz & Bergstedt 2006:92.)

Enligt Sofia och Lina i den monokulturella förskoleklassen bortser dem inte från mångfalden eftersom de tar vara på barnens traditioner eftersom de anser att det är intressant att lyfta upp det inför andra barn och för att barnet ska känna sig välkommen och för att skapa en gemensam relation mellan barnen. Men när jag under intervjun frågade bägge pedagogerna ”Sofia” och ”Lina” arbetar de inte interkulturellt med barnen eftersom de finner att de inte har tid med det och för att majoriteten består av svenska barn. Här tyder det på att pedagogerna arbetar omedvetet interkulturellt eftersom de tar tillvara på barnens kulturella bakgrund.

Sofia berättar *”alla barn i min grupp fick lära sig namnet och att säga hej på barnets språk”*. Man kan knyta an detta exempel till Ladberg (1996) som berättade om en förskola där personalen tillsammans med barnen lärde sig namnet och att säga hej på barnets språk när ett nytt barn började hos dem. Hon anser att detta är ett sätt att skapa intresse hos barnen emellan genom att de får lära sig av varandras språk och bakgrund. (Ladberg, upplaga 2 1996:90.)

Andersson & Refinetti (2001) belyser i sin rapport att skolans har en stor uppgift att visa att alla människor är lika värda fast det inte är lika. Detta görs genom att man lyfter upp elevernas bakgrunder, deras sätt att tänka samt traditioner som de har genom att låta eleverna lära sig av varandra. Enligt alla fyra lärare som deltagit min studie lyfter de upp barnens traditioner för att de tillsammans med barnen skall lära sig av varandra.

Enligt pedagogerna i den mångkulturella förskolan förhåller sig de till tvåspråkiga barn genom ett interkulturellt förhållningssätt. *”Vi på förskolan är väldigt nyfikna och intresserade av barnens bakgrunder därför vill vi ta till vara på det genom att lyfta upp det i olika lärande situationer. Barnen blir på så vis medvetna om vilka kunskaper de har med sig i bagaget”* säger Mats. Mats berättar vidare *”Jag brukar göra så att jag söker efter information om barnens länder för att få en djupare kunskap om barnens bakgrund. Sedan visar jag för barnen det man kan om deras bakgrund för att på så vis arbetar man interkulturellt där man skapar ett nyfikenhetsförhållningssätt till barnen genom att lyfta upp barnens språk, vart de kommer ifrån och respektive vad de har med sig i bagaget”*. Anna nämner att de synliggör barnens bakgrund med hjälp av föräldrar, pedagoger som talar samma modersmål som barnen samt söker de efter information på internet för att sedan synliggöra det för barnen. Hon menar då att barnen lär sig om sin egen bakgrund samt om andras och för att hon som lärare ska lära sig om barnens bakgrund.

Anna berättar att hon tar hjälp av sin arbetskollega som är turkisk talande. *”Vi har en turkisk talande arbetskollega som vi samarbetar mycket med eftersom hon brukar läsa turkiska sagor till de turkisk talade barnen i min grupp”*. Anna anser att detta är ett sätt att stärka barnens hemspråk som sedan skapar trygghet hos barnen. Även Ladberg anser att när personal på förskolan synliggör barnens språk då är detta oerhört viktigt för barnens självförtroende samt för deras identitet eftersom personalen visar att språket som barnet talar hemma är även värt att talas i förskolan. På så sätt skapar man självförtroende hos varje barn genom att man visar att det språk de talar hemma är också viktigt. (Ladberg, upplaga 2 1996:91.)

Med interkulturellförhållningssätt menas att man vill förstå och ta hänsyn till andras kulturer än att man bara utgår från sin egen kultur. Man skall synliggöra det barnen har gemensamt i sina kulturella bakgrunder. Vidare menas det att arbeta interkulturellt är att skapa miljöer och möten där man är intresserad och tar till vara vad andra har att säga. (Skolverket Benckert, Håland & Wallin 2008:67–68.)

Enligt pedagogerna Anna och Mats i den mångkulturella förskolan antar de att interkulturellförhållningssätt är ett sätt att möta två och flerspråkiga barn för att byta kunskaper med varandra. Anna säger: *”eftersom man skall ta till sig av alla barn för att alla har någonting att tillföra”*.

Lahdenperä(2008) anser att när man arbetar interkulturellt med både barnen och deras föräldrar menas det att man visar intresse för elevens kultur där man utgår från varje individ. Borgström Maria (2004) belyser att en interkulturell kompetens ska bilda ett förhållningssätt där man visar förståelse till individer med en annan etnisk bakgrund och att man har en öppen personlighet till motparten. Det skall även leda till en ömsesidig kommunikation mellan en själv och den andre personen med en annan etnisk bakgrund. (Lahdenperä 2004:33.)

Den kanadensiske tvåspråkighetsforskaren Cummins (1997) anser att det är oerhört viktigt att pedagoger visar hänsyn till det språk barnet talar och att man tar vara på deras kultur samt de erfarenheter de bär med sig till skolan genom att synliggöra det för att barnen eftersom de ska vilja lära sig. (Lahdenperä 2008:100.) Cummins(1997) nämner vidare att om pedagogerna inte tar vara på barnens språkliga och kulturella bakgrunder anser han att det kan leda till att de själva sedan inte vill lära sig av sina pedagoger eftersom de inte visar något intresse till dem. (Axelsson 1999:75.)

Observation på förskolan

Under min observation vecka 42, i förskolan upptäckte man att på väggarna i förskolan hängde bilder på olika djur där det står vad djuren heter på svenska och på barnens språk. Det fanns också bilder på djur som inte finns i Sverige som till exempel Leopard med mera. På bokhyllan i förskolan hade de även sagoböcker från barnens länder som är på svenska som pedagogerna brukar läsa för barnen. Dessa böcker är skrivna av Marianne Aspelin. Böckerna

finns för att barnen skall bli bekanta med sina länder i förskolan genom att det syns och hörs vart barnen kommer ifrån.

När jag frågade pedagogen ”Anna” varför de har lagt upp bilder på djur på olika språk sade hon; ” *Vi vill visa barnen vad djuren heter på deras språk för att de ska lära sig vad de djuren heter både på modersmålet och på svenska*”. Ladberg(1996) nämner att synliggöra barnens språk och exempelvis traditioner är det ett sätt att visa omtanke och intresse till både barnen och deras föräldrar för att man visar ett intresse till deras bakgrund och de språk de talar hemma genom att lyfts fram i förskolan. (Ladberg, upplaga 2 1996:90.)

6.2.2 Sammanfattning av pedagogernas förhållningssätt

I den monokulturella förskoleklassen förhåller de sig med tvåspråkiga barn med hjälp av deras arbetskamrater där de diskuterar barnens svårigheter för de ska kunna hjälpa barnen. De visar även intresse till barnens kulturella bakgrund genom att söka på internet eftersom de anser att det är viktigt att man som lärare har kunskap om barnens vanor. Detta underlättar mötet med barnen och barnen känner sig viktiga när man visar intresse för dem. Det visade sig att pedagogerna i förskoleklassen arbetar interkulturellt omedvetet eftersom de tar tillvara på barnens kulturella bakgrund.

I den mångkulturella förskolan förhåller de sig till tvåspråkiga barn med hjälp av pedagoger som talar barnens språk för att barnen känner sig trygga på detta vis. Dessutom söker de på nätet efter information vid behov. Pedagogerna i den mångkulturella förskolan förhåller sig interkulturellt till de tvåspråkiga barnen eftersom de tar vara på barnens kulturella bakgrund väldigt mycket vilket de anser skapar trygghet hos barnen som vidare stärker deras självförtroende.

6.2.3 Pedagogernas arbetssätt och sätt att kommunicera i mötet med tvåspråkiga barn

Hedencrona & Kós-Dienes (2003) nämner att det är genom kommunikation man förmedlar kunskap. Vidare menar de att det är genom kommunikation man som individ styr sitt handlande och orden man använder i mötet med andra. Detta beroende på vilken ålder och kulturell bakgrund denna har. De nämner även att när man kommunicerar med en individ

som har en annan kulturell bakgrund bör man tala tydligare där man är explicit i sitt talande, eller talar man ett annat språk. Det är viktigt anser Hedencrona & Kós -Dienes att man är tydlig i sin kommunikation, man bör vara medveten om att vissa saker man talar om inte är självklara för den andre eftersom de kanske inte har upplevt det. Därför anser de att man bör framför allt se varje individ med sin kulturella bakgrund och de egenskaper som de bär med sig. (Hedencrona & Kós-Dienes 2003:33.) Enligt alla fyra lärare som blev intervjuade är det viktigt att man talar tydligt med barnen eftersom de ska lära sig flera svenska ord för att de skall kunna sätta ord på olika saker i sin vardag.

Enligt lärarna i den monokulturella förskoleklassen är det viktigt att man talar tydligt med tvåspråkiga barn där man arbetar konkret genom att visa upp bilder. Att man använder sig av kroppsspråk för att ge ord till olika föremål är även det bra för att på det sättet lär barnen sig svenska ord. Lina nämner *”exempelvis detta är en vas och detta är en kruka så att barnen kan skilja på ordens betydelse. Så att de inte går runt och tror att kruka är en vas och vice versa”*.

Lärarna i den monokulturella förskoleklassen anser att det är viktigt i mötet med tvåspråkiga barn att man hela tiden är medveten att förklara ord, det vill säga att man är explicit i sitt språk i kommunikationen med tvåspråkiga barn. Sofia berättar, *”tvåspråkiga barn kan ha ett mindre ordförråd en ett svenskt barn eftersom de inte talar svenska hemma. Därför bör man arbeta med det svenska språket.” Jag läser väldigt enkla sagoböcker med barnen och efter jag läst frågar jag barnen om de vet vad de olika orden som tagits upp i sagan betyder på svenska”*. Sofia berättar *”oftast förstår inte de tvåspråkiga barnen vad olika ord betyder, därför förenklar jag orden för barnen genom att visa med kroppsspråk. Dessutom talar jag tydligt samt visar föremål som kännetecknar orden så att de hänger med i berättelsen, och i samma veva utvecklar de sitt ordförråd”*.

Lärarna i den monokulturella förskoleklassen anser att på så sätt utvecklar de deras ordförråd genom att samtala vad olika ord betyder, samt genom att visa med kroppsspråk och bilder. Ladberg(1996) menar att man bör vara tydlig med barnen för att de ska förstå vad som händer när man exempelvis läser en saga för dem. Genom att ge barnen förklaringar med hjälp av att rita eller att man visar upp olika föremål för att på så sätt skapar barnen förståelse över vad som sker i sagan. (Ladberg & Nyberg 1996:58.) Pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen låter barnen även att koppla sina egna erfarenheter till sagan för att de ska få en förståelse kring sagan. Sofia säger *”Man frågar barnen om de har varit med om någon liknande situation som sagan tar upp. Barnen får även spela upp teater av sagan för att de*

ska bilda en förståelse för sagan och för att de ska utveckla det svenska språket tillsammans med de svenska barnen”.

Observation på förskoleklassen

Under min observation vecka 41, i förskoleklassen arbetade en av pedagogerna genom att använd sig av olika bilder som beskriver olika klädsel med de tvåspråkiga barnen för att berika barnens ordförråd och för att de ska öva sig att berätta muntligt. När pedagogerna samtalande tillsammans med de tvåspråkiga barnen om de olika bilderna blev de bekanta med nya ord.

Vidare nästa dag under min observation vecka 41, fortsatte pedagogerna att arbeta med tvåspråkiga barn via bilder som presenterar olika miljöer där de samtalande kring bilderna och sedan skapade de berättelser utifrån bilderna. Detta gjordes med hjälp av att barnen fick berätta en berättelse och pedagogerna skrev ner den. Exempel på bilderna som pedagogerna arbetade med var bilder på människor som befann sig i olika miljöer. När de arbetade via bilder med tvåspråkiga barn fick barnen välja en bild i taget och beskriva muntligt vad de ser för kläder, och även när man använder sådana kläder för att ge de begrepp. Pedagogerna lät även barnen använda sig av sina erfarenheter där de fick berätta vad de tar på sig för kläder när det exempelvis är sommar om bilden visar en flicka med kjol eller shorts. Det är enklare att lära sig begrepp genom att se på bilder och att man samtalar om det enligt en av pedagogerna.

Under vecka 41, upptäckte jag en intressant situation som pekar på att pedagogerna arbetar konkret och visuellt, för att vara tydliga med det svenska språket med de tvåspråkiga barnen. En situation tydde på att pedagogerna i förskoleklassen gick igenom olika möbler i klassrummet där de beskrev vad olika föremål heter. Detta eftersom en del barn säger soffor till fåtölj då påpekar pedagogerna att det är en fåtölj. De låter även barnen beskriva vad olika föremål heter. På så sätt såg man att barnen började skilja på en fåtölj och på en soffa.

Lina talade om under intervjun; *”Vi pratar väldigt mycket för att låta barnen öva sig att kommunicera och för att ta reda på vilken nivå de ligger på, för att kunna hjälpa de med att utveckla det svenska språket. Uppmuntrar tvåspråkiga barn extra att spela memory spel så att de lär sig fler svenska ord”.*

”Den mest kännetecknade faktorn för en monokulturell organisation beskrivs som fokusering på homogenitet, vilket utesluter människor med andra perspektiv”. (Lorentz & Bergstedt 2006:89.)

Observation på förskoleklassen

Under min observation vecka 41, i förskoleklassen lade jag märke till att de inte bortser från mångfalden utan de försöker ta vara på det genom att vara nyfiken och frågar barnen om deras hemländer, vidare låter de berätta för sina kamrater. Syftet var enligt pedagogen att bilda en gemenskap med barnen för att de känna sig trygga som vidare bygger starkt självförtroende samt i stort sätt låta barnen samtala väldigt mycket för att de ska utvecklas med det svenska språket.

I den mångkulturella förskolan är pedagogerna tydliga i sitt språk genom att de i kommunikation med tvåspråkiga barn använder sig av bilder och ger synonymer när de ska förklara vad olika ord betyder. För att barnen ska sätta ord på det de ser samt att de talar tydligt i sitt språk när de gör något tillsammans med barnen, det vill säga att det är explicita i sitt språk för att barnen ska få ett rikt språk. Anna nämner, *”ett exempel är när man bakar så säger man, nu tar jag hjorthornssalt med en tesked. Vi leker även mycket med språket för att barnen skall få ett rikt språk där de utvecklar sitt ordförråd och får en förståelse för de olika ord som uppstår i deras närvaro. Vi leker också med språket där man ber barnen att placera händerna tillexempel, under stolen, på stolen, på kinderna, på huvudet, på magen”*. Anna berättar också att hon är tydlig i sin kommunikation med barnen; *”Man är tydligt i sitt språk när man talar med barnen där man ger synonymer åt barnen för att de ska lära sig många ord på svenska exempelvis när man talar om skor så samtalar man med barnen och säger att skor kan vara sandaler, stövlar, kängor. Vi använder även oss av bilder med barnen för att ge dem en konkret bild av orden”*.

Mats säger, *”Vi använder oss av bilder i kommunikation med tvåspråkiga barn för att förklara vad olika föremål betyder så att de lär sig att sätta ord på det de ser. Dessutom spelar de rollspel utifrån olika sagor, bland annat sagor som handlar om barnens kulturella bakgrunder för att de ska leva sig in i det och förstå handlingen”*.

Den mångkulturella förskolan använder sig även av en TalkingPEN som tolkar sagor på barnens språk där barnen får lyssna på sagan på sitt eget språk. Mats nämner att; *"Barnen i förskolan får tillgång till deras modersmål genom att låna böcker från olika länder där sagorna är tolkade på svenska samt att de använder sig av en penna som tolkar bokens innehåll på barnets språk"*. Pennan har en liten högtalare som spelar upp sagan beroende på vilket språk barnet talar. Man placerar pennan på bokens kant för att koda av texten som sedan spelas upp i det valda språket. Efter att jag på egen hand har forskat kring pennan är syftet med pennan i förskolan att stödja barnens flerspråkighet framförallt modersmålet i förskolan och även svenskan hemma. I läroplanen för förskolan samt Barnkonventionen står det om barnets rätt till sin egen kultur och eget språk. Tanken är att uppmuntra barnen att lyssna på sina språk och att de skall visa föräldrarna och uppmuntra dem att läsa för sina barn. Föräldrarna kan också lyssna tillsammans med barnen, på det egna språket och på svenska.

Observation på förskolan

Under min observation vecka 42, i förskolan var det en pedagog som läste en saga på barnets språk med hjälp av TalkingPEN. När sagan tolkades på barnets språk såg man mycket glädje hos barnet att denne ropade efter sina kamrater för att de ska komma och lyssna på sagan. Ladberg(2000) nämner när undervisningen handlar om barnens språk och deras familjs erfarenheter får man barnen att känna att han/hon tillhör och att man värdesätter deras kunskaper där man visar att det dem åstadkommit har betydelse i samhället.

"Det ömsesidiga förhållandet mellan kultur, språk och tankar kan beskrivas som att språket är en spegelbild av kulturen, kulturen förstås och ges mening med hjälp av språket, och tanken påverkas av språket såväl som kulturen"(Stier 2004:43.)

En mångkulturell skola innebär att skolan består av barn från olika kulturer och etniciteter (Lorentz & Bergstedt 2006:16.) Enligt Lahdenperä(2002) nämner att om en skola är mångkulturell består den av elever med olika kulturella bakgrunder och det innebär att man som pedagog använder sig av ett annat pedagogiskt innehåll och varierande arbetssätt i sin undervisning med eleverna där man tar vara på både deras språk och kulturer inte ett endast från det som är svenskt. (Lorentz & Bergstedt 2006:97.)

”Förskolan ska sträva efter att varje barn känner delaktighet i sin egen kultur samt att de utvecklar känsla och respekt för andra kulturer” (Lpo98:30.)

I den mångkulturella förskolan tar de vara på barnens bakgrund genom att pedagogen synliggör barnens språk. Anna säger under intervjun; *”Jag visar intresse till barnens hemspråk genom att fråga vad olika saker heter på deras språk för att de ska känna sig stolta över sitt språk och för att barn blir glada när man intresserar sig för deras språk och hemländer med mera”*. Ladberg nämner att det finns olika sätt att bejaka barnen identitet genom att man som pedagoger visar intresse till barnens språk genom att lära sig ord på barnens hemspråk tillexempel hälsningsfraser och att man lär sig sånger samt att man kan leka lekar som är från barnens länder. (Ladberg, upplaga 2 1996:90.)

Anna berättar; *”På min avdelning har jag tillsammans med alla barn skapat en jordglob av kyckling nät, där barnen ritade deras länder och klippte ut och klistrade in det på ”jordgloben. När allt var färdigt hängde jag upp jordgloben på taket, som vi skapade tillsammans. Tanken med att jag hängde upp föremålet var för att samtala med varandra om varandras länder för att visa att alla barn är viktiga även om de inte är lika”*.

”För att kunna arbeta i dessa mångkulturella miljöer behövs de även sensibilitet för det kulturellt annorlunda och de symboler som är viktiga för människor med annan kulturell bakgrund” (Lorentz & Bergstedt 2006:102.) Det som är mest avgörande för personal som arbetar i mångkulturella skolor är att man skall vara väldigt engagerad och att man är social av sig där man visar intresse för människor med olika kulturella bakgrunder. (Lorentz & Bergstedt 2006:101- 102.)

Observation på förskolan

Under observationen vecka 42, i förskolan lade man märke till att pedagogerna i avdelningen visade intresse till barnens språk bland annat under tiden de åt mat. De frågade vad tillexempel vatten heter på deras språk. Barnen blev glada av att pedagogen visade intresse till deras språk, dessutom började barnen bli nyfikna på varandra, vad olika saker heter på deras kamraters språk. Vid ett annat tillfälle arbetade en pedagog tillsammans med barnen med pusselbitar som hade bilder på olika sorters djur där pedagogen frågade barnen vad djuren heter på svenska och på deras språk. På så sätt lärde sig barnen av varandra vad djuren heter på deras språk och på svenska. Observationen tydde på att barnen blev nyfikna på varandra

eftersom de började fråga varandra vad de olika djuren heter på deras språk och om sådana djur finns i deras hemländer

Under observationen vecka 42, i förskolan lärde pedagogerna matematik till barnen där barnen fick öva på vad de olika geometriformerna heter. En av pedagogerna frågade barnen om de vet vad de olika formerna heter på deras språk, dock visste inte barnen det. Pedagogen bestämde sig för att skicka hem papper med olika geometriformer till föräldrarna för att skriva ner vad de heter på deras språk, sedan skulle man hänga upp det på väggarna i förskolan för att synliggöra det för de andra barnen. När pedagogen gav föräldrarna lappar på de olika geometriformerna, där hon talde om att de skulle tillsammans med sina barn skriva vad formerna heter på deras språk blev de glada och entusiastiska för att pedagogen visade intresse till deras språk.

6.2.4 Sammanfattning av pedagogernas arbetssätt och kommunikation

Både pedagogerna i förskolan och förskoleklassen är tydliga i sin kommunikation med tvåspråkiga barn. Detta för att de utvecklar sitt språk och får ett rikt ordförråd, de använder sig även av bilder för att ge barnen ord som de kan ha nytta av i deras vardag. Pedagogerna tar också hjälp av föräldrar i mötet med tvåspråkiga barn. Pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen arbetar med tvåspråkiga barn att de utvecklar det svenska språket. Genom att samtala om bilder med barnen och vad olika ord betyder som till exempel dyker upp i sagor samt genom att visa med kroppsspråk vad olika ord kännetecknar.

I den mångkulturella förskolan arbetar de interkulturellt där de visar intresse till barnens språk, genom att fråga barnen vad olika saker heter på deras språk. Vidare använder de sig av en TalkingPEN som tolkar sagor på barnets språk samt synliggör barnens hemländer där de samtalar om det och sätter upp bilder på barnens flaggor på förskolan med mera.

6.2.5 Att ta vara på tvåspråkiga barns traditioner

De fyra pedagogerna som blev intervjuade tar hänsyn till barnens traditioner med hjälp av att fråga både barnen och deras föräldrar som de sedan synliggör i olika lärande situationer. De fyra pedagogerna anser att barnen utvecklar ett självförtroende när man tar vara på deras kulturella bakgrund. Man kan studera och synliggöra kultur med hjälp av kulturella produkter t.ex. maträtter, musik, dräkter och dans samt traditioner det vill säga olika sätt att fira högtider samt så ses språket och berättelser som kultur. (Lahdenperä 2004:13- 14.)

Pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen är intresserad av barnens traditioner eftersom de frågar både föräldrarna och barnen hur det ser ut i deras hemländer, vad det äter för mat samt vilka lekar som dominerar i deras hemländer. Detta synliggör man för alla barn för att de tvåspråkiga barnen ska känna att även de har något att bidra med.

När en av pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen berättade under intervjun att de tar vara på barnens erfarenheter, gav Lina ett exempel; *”Det var en flicka som hade varit i sitt hemland nyligen och hon fick berätta för de andra barnen vad hon gjorde i sitt hemland. Flickan berättade att hon fick vakta får, alla andra barn ansåg att det var ovanligt att små barn vaktar får, men de fann att det var väldigt roligt och att de ville uppleva samma sak. Att lyfta upp de unika hos barnen värdesätter man dem”* anser Lina. Pedagogen menar att när man synliggör barnens erfarenheter och traditioner på detta vis skapar man en god relation emellan barnen, som vidare skapar självförtroende. Ladberg (1996) anser att när man tar tillvara och arbetar med barnens erfarenheter upptäcker man värdefulla saker hos de, och på så vis ser barnen att de har något att bidra med. För att tar man till vara på barnens kunskap, språk och kulturella bakgrund utvecklas deras självförtroende eftersom man lyfter upp det värdefulla hos dem. (Ladberg, upplaga 2 1996:105.)

När en av pedagogerna från den monokulturella förskoleklassen blev intervjuad, sade att de i förskoleklassen har slutat att gå till svenska kyrkan. Sofia berättar; *”Vi går inte till kyrkan längre eftersom en del föräldrar inte vill att deras barn besöker svenska kyrkan på grund av att de inte har samma religion. Därför låter vi föräldrar komma till klassen och berätta hur de gör i deras traditioner, när de firar högtider och låter även föräldrarna dela med sig lekar*

som det har från sin tid i deras hemländer. Sedan använder vi det i vår undervisning där man låter barnen leka med de andra barnen”.

”Att bli bemött med respekt, att bli bekräftad och sedd, att bli älskad i goda relationer hjälper barnet att uppleva sig själv som positivt”.(Bozarslan 2001:116.)

Observation på förskoleklassen

Under min observation vecka 41, i förskoleklassen skapade en av pedagogerna lappar som barnen fick ta hem där de fick med hjälp av sina föräldrar berätta hur de fick sina namn och om namnen har någon speciell betydelse. Pedagogen skapade denna uppgift utifrån en lärobok vid namn *Livs viktigt* skriven av Birgitta Kimber, *Set social och emotionell träning*(2001). I denna bok lär man sig viktiga saker om sig själv och om hur andra kan vara lik eller olik dig.

Anledningen med uppgiften var enligt Lina att; *”barnen ska lära känna sina namn och andras namn så att det inte sker några konstigheter hos barnen tillexempel om man har ett ”utländsk” namn.”* När de tvåspråkiga barnen berättade kort vad deras namn betyder lade man märke till att pedagogen var väldigt positiv till alla namn, hon talade om för alla barn att de har fina namn med historisk bakgrund. Detta är ett sätt att stärka barnens självförtroende eftersom man visar att deras namn har betydelse enligt Lina.

Pedagogen frågade även dem tvåspråkiga barnen vad deras föräldrar pratar för språk och vilket land de är ifrån. Hon frågade även om de hade varit i deras föräldrars hemländer, vad de brukar äta för mat hemma och i deras hemländer, samt vad de leker för lekar i hemlandet för att göra barnen medvetna om deras bakgrunder och för de andra barnen.

Barnen fick även berätta för varandra om de kommer ihåg något när de var små. Det var ett barn som berättade att dennes mormor brukade läsa ryska sagor när denne var på besök i Ryssland, vidare berättade barnet kort vad sagan handlade om för de andra barnen. Barnet berättade också om ett cirkus besök i Ryssland där det var rysk musik som barnet sjöng för de andra i gruppen. Ett annat barn från Sydafrika berättade att det inte fanns färdig köpta leksaker i dennes land utan att man lekte med trä dockor som de vuxna skapade för barnen. Detta är ett sätt att ta vara på barnens erfarenheter som man lyfter fram inför alla andra barn.

”Barns identitet och självförtroende stärks av att det syns och hörs i förskolan var familjerna kommer ifrån” (Ladberg & Nyberg 1996:57.)

Ladberg(1996) belyser att om man inte har tillgång till en modersmåls lärare som talar barnets språk kan man, som pedagog stärka barnens identitet genom att synliggöra vart barnen kommer ifrån. Man gör detta genom att visa upp bilder och lyssna på musik från barnens hemländer, och om de klädesplagg som man bär i olika kulturer. Vilka leksaker barnen leker med och om man har tillgång till olika sagor på barnens språk samt att föräldrarna bidrar med maträtter från barnens hemländer.(Ladberg & Nyberg1996:57.)

Pedagogerna i den mångkulturella förskolan uppmuntrar barnen att hämta musik från deras länder som de kan lyssna med de andra barnen för att alla ska kunna ta till sig av varandras traditioner och de samtalar också med barnen om de kläder som de bär till förskolan för att synliggöra barnens traditioner. Anna säger; ” *Man skall lyfta upp barnens stolthet eftersom det ligger i deras kulturella bakgrund. Vi uppmärksammar högtider som inte kännetecknar Sverige, exempelvis Bajram där vi samtalar mycket kring. Det vill säga vad de brukar göra när de firar deras högtider och vad de äter för mat när de har kalas. På så sätt skapar man ett nyfikenhetsförhållningssätt till barnen där man lyfter upp deras erfarenheter*”.

Pedagogerna i förskolan menar även att man skall ha en öppen attityd till föräldrarna där man bjuder in de och frågar om deras traditioner, till exempel hur de dansar med mera. På så sätt visar man som pedagog intresse till barnens traditioner som sedan gör att barnen känner sig stolta vilket skapar självförtroende hos barnen eftersom barnen får uppleva att de är unika.

Som det har tagits upp ovan söker pedagogerna i den mångkulturella förskolan efter information kring barnens traditioner och det som rör barnens kulturella bakgrund. De tar även hjälp av sina arbetskollegor eller föräldrar. Anna berättar; ”*På så sätt ger man barnen självförtroende när man visar intresse till deras språk och traditioner. Vi brukar fråga föräldrarna efter recept för att exempelvis baka turkiskt bröd tillsammans med barnen. På så sätt visar man intresse till barnens matkultur*”. De skapar även knytkalas i förskolan för att synliggöra barnens olika maträtter inför alla vuxna och barn på förskolan, eftersom de finner att barnen känner sig stolta när man tar vara på saker som är deras eget.

Mats berättar; ” *Vi brukar anordna knytkalas där alla barn och föräldrar samt pedagoger samlas och äter mat från olika kulturer som barnen tar med sig till förskolan. Varje familj får presentera sina maträtter för alla andra. På detta sätt synliggör man barnens traditioner inför alla andra barn och vuxna*”. Ladberg belyser att man kan i mötet med tvåspråkiga barn

be föräldrar laga mat till förskolan, på så sätt bidrar föräldrarna med sina maträtter och efterrätter samt att de kan berätta om sina länder. (Ladberg, upplaga 2 1996:92.) Ladberg belyser även att man ska vända sig till föräldrar för att ta reda på vad de leker för lekar hemma. Sedan kan man som pedagog jämföra olika lekar med barnen samt vad det har för traditioner för att sedan synliggöra det för alla i förskolan så att det stärker barnens identitet. (Ladberg, upplaga 2 1996:93.)

6.2.6 Sammanfattning av ta vara på tvåspråkiga barns traditioner

Alla fyra pedagoger tar vara på barnens traditioner genom att de gör det synligt i förskoleklassen och i förskolan. De tar vara på barnens traditioner med hjälp av att söka information på internet och att det tar hjälp av föräldrarna som de sedan lyfter fram för alla barn. Pedagogerna i förskolan skapar knytkalet med föräldrar och barn där man presenterar olika maträtter samt samtalar med barnen om hur de firar deras högtider med mera. Pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen bjuder in föräldrar som får berätta om deras traditioner eftersom pedagogerna har slutat att gå till svenska kyrkan på grund av religiösa skäl. Pedagogerna i förskoleklassen visar också intresse till barnens hemländer, vad de har för slags lekar genom att de samtalar om det med barnen. Pedagogernas sätt att ta vara på barnens traditioner gör att man utvecklar deras självförtroende eftersom man visar intresse till dem och man får dessutom kunskap om varandras traditioner.

7. SLUTSATS OCH DISKUSSION

Syftet med min studie är se hur pedagoger bemöter tvåspråkiga barn i en monokulturell förskoleklass och i en mångkulturell förskola för att se hur de arbetar i ett jämförelseperspektiv. Detta är för att jag som blivande lärare ska upptäcka olika arbetssätt att möta tvåspråkiga barn som kan leda till att synliggöra deras språk och bakgrund för att de ska känna sig viktiga. Där detta kan leda vidare till en kunskapsutveckling och stark självförtroende hos barnen.

7.1 Pedagogers bemötande i förskoleklass med tvåspråkiga barn

Det jag själv har lagt märke till är att i den monokulturella förskoleklassen arbetar omedvetet interkulturellt eftersom de visar intresse till barnens bakgrund men inte lika mycket som den mångkulturella förskolan. Det kan bero på som lärarna nämnde under intervjun att majoriteten i förskoleklassen består av svenska barn och att de inte har tid med det samt att anledningen till att de nu visar intresse till barnens traditioner beror på att de har slutat att gå till svenska kyrkan på grund av religiösa skäl. Pedagogerna ville istället att föräldrarna skulle komma till skolan och berätta för alla andra barn hur de exempelvis firar olika högtider. Lorentz och Bergstedt nämner att i en monokulturell verksamhet bortser man från mångfalden vilket gör att man koncentrerar sig på det som är likartad.

Enligt pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen bortser de inte från barnens kulturella bakgrund utan de visar intresse för de tvåspråkiga barnen. Jag finner att det är oerhört viktigt att man tar tillvara på barnens kulturella bakgrund där man visar intresse till barnens bakgrund att de känner att de är lika viktiga som andra barn. De arbetar dock mycket mer med det svenska språket för att barnen ska utvecklas med språket. Jag finner att det är viktigt att man arbetar med det svenska språket så att de utvecklar sina kunskaper inom olika områden.

Pedagogerna i förskoleklassen kommunicerar med tvåspråkiga barn genom att det är väldigt tydliga i sitt språk när de talar med barnen för att de ska lära sig att sätta ord i sin vardag samt arbetar de med att utveckla barnens ordförråd i svenskan med hjälp av bilder för att öka barnens förståelse när de till exempel läser högt och genom att visa med kroppsspråk vad olika ord betyder. De tänker mycket på det svenska språket så att barnen utvecklas, och därmed klara sig i samhället.

Enligt min mening är det viktigt att man arbetar konkret med barnen för att man lär sig mycket av att se och ta på saker. Under tiden jag observerade i förskoleklassen arbetade en av pedagogerna med bilder med de tvåspråkiga barnen och samtalade om bilderna för att barnen ska utveckla sitt ordförråd. Medan barnen samtalade om bilderna blev de bekanta med nya ord som de inte hade hört talas om tidigare. Detta då de frågade varandra i gruppen vad det lär för något när de tittade på bilderna. Detta är ytterligare ett sätt att öka barnens ordförråd genom att arbeta med bilder.

7.2 Pedagogers bemötande med tvåspråkiga barn i förskola

I den mångkulturella förskolan bemöter de tvåspråkiga barn genom att de arbetar interkulturellt med barnen. *”Med interkulturellt menar vi att utveckla ett förhållningssätt som omfattar ömsesidig nyfikenhet och ökad förståelse för egna och andras kunskapssyn, tanke sätt, värdegrunder, livsformer och maktbefogenhet”* (Lorentz & Bergstedt 2006:17).

Pedagogerna i förskolan anser att när man visar intresse och vill lära sig av barnens kulturella bakgrund skapar man trygghet hos barnen samt att det stärker självförtroendet hos dem. Enligt Johansson(1988) växer barnens självförtroende när de får arbeta med saker och ting som anses vara viktiga för dem själva.(Ladberg, upplaga 2, 1996:107.)

Lärarna i den mångkulturella förskolan visar också mycket intresse till det språk barnen talar hemma. De anser att det är viktigt att lyfta fram barnens språk och traditioner med mera i förskolan för att barnen skall lära sig av varandra samt att de lär sig av det som är deras eget.

Jag instämmer med det Cummins nämner att barnen tar in kunskap när lärarna visar intresse till de erfarenheter de bär med sig till skolan, och att man visar intresse till deras språk och kulturella bakgrund. Cummins menar att via detta sätt misslyckas man inte med sitt lärande. När jag observerade i förskolan såg jag att lärarna visade intresse till barnens språk genom att fråga barnen vad olika saker heter på deras hemspråk. Jag fann mycket glädje hos barnen att de började fråga sina kamrater vad saker och ting heter på deras språk. På så sätt finner jag, likt pedagogerna i förskolan, att barnen lär sig av varandra och att de blir medvetna om att det språk de talar hemma är lika viktigt som att tala svenska. Pedagogerna i förskolan använder sig av olika redskap i mötet med tvåspråkiga barn. Som jag nämnt tidigare i mitt arbete

använder de sig av TalkingPEN som tolkar sagor på barnens språk samt att pedagogerna läser böcker från barnens länder som är tolkade på svenska som alla barn kan ta till sig av.

Lärarna i förskolan samarbetar också väldigt mycket med personal som talar barnens språk för de anser att man skapar trygghet hos barnen samtidigt som de utvecklar sitt modersmål. Detta anser jag är ett utmärkt sätt för barnen att utvecklas sitt modersmål och att ta till sig av varandras bakgrund. Jag finner även att arbetar man med något som barnen är bekanta med skapar man trygghet hos de samtidigt som man stärker deras självförtroende eftersom man visar att det de har med sig till förskolan är viktigt. ”*Det är genom att skapa meningsfulla möten där lärandet sker i form av upplevelser som berör hela barnet, som vi kan frigöra barnets skaparkraft*”. (Lorentz & Bergstedt 2006:159.)

Förskolan har även både flaggor på barnens länder och bilder på väggarna på olika djur som finns i olika länder. Där står det vad djuren heter på respektive barns språk samt på svenska. Detta är för att de ska lära sig namnen på deras språk och på svenska samt för att synliggöra deras länder med bland annat flaggor.

Lorentz & Bergstedt(2006) anger att när man arbetar interkulturellt krävs det att man som pedagog arbetar med individer där man stimulerar deras lärande för att skapa en god relation mellan en själv och den andre. Man skapar även meningsbyte hos varandra med hjälp av att man tillför givande samtal mellan olika individer i verksamheten. Arbetar man interkulturellt är verksamheten alltid i en inriktad förändring som är framåtskridande.

7.3 Likheter och skillnader i pedagogers bemötande i förskoleklass och förskola

Efter att har genomfört mina studier genom att intervjuat och observerat har jag lagt märke till att det finns både likheter och skillnader bland pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen och i den mångkulturella förskolan.

Bägge skolorna tar vara på barnens traditioner genom att de lyfter fram det i undervisningen. Cummins (1997) understryker vidare att ”*om elever känner att deras kulturella mångfald och att deras identiteter bekräftas samt att deras insatser värderas i interaktion i klassrummet, är sannolikheten mycket stor att de också kommer att känna samhörighet med och engagemang för samhället i stort*”. (Axelsson 1999:53–54.)

I de olika verksamheterna arbetar de med bilder och är väldigt tydliga i sitt språk när de talar med tvåspråkiga barn. Jag anser att genom att man är tydlig i sitt språk och att man använder sig av bilder i olika lärande situationer, blir det mycket lättare för barnen att hänga med och att de tar till sig kunskap mycket bättre. Enligt Hedencrona & Kós-Dienes tar man till sig kunskap genom kommunikation. Jag finner att man även ska vara nyfiken på barnens erfarenheter, språk och traditioner för att de lär sig mer om sig själva och att de blir medvetna om att de kan bidra med mycket vilket kan stärka deras självförtroende.

Två andra forskare vid namn Ogbu & Simon(1998) finner att det är oerhört viktigt för lärare att respektera barnen där de visar hänsyn för barnens kulturella bakgrunder. De ska även föra in i undervisningen barnens språk och kulturer samt deras personliga erfarenheter så att de uppnår gott resultat i skolan. (Axelsson 1999:27.)

Skillnaderna jag finner i pedagogernas bemötande i förskoleklassen och förskolan är att pedagogerna i den monokulturella förskoleklassen arbetar mycket med att utveckla barnen med det svenska språket genom att låta barnen lyssna på sagor och arbeta med bilder etcetera. Medan pedagogerna i den mångkulturella förskolan tar tillvara barnens hemspråk genom att det lyfts fram i undervisningen med hjälp av sagböcker som är skrivna på barnens språk och att de använder sig av en TalkingPEN som tolkar sagor på barnens språk för att de ska utveckla sitt modersmål likt det svenska språket. Pedagogerna i förskolan är väldigt nyfikna på barnens språk genom att det syns och hörs, de frågar barnen vad olika saker heter på deras språk och att de synliggör även barnens språk i affischer på olika djur som jag nämnt tidigare.

En annan skillnad som jag finner är att pedagogerna i den mångkulturella förskolan arbetar interkulturellt med tvåspråkiga barn eftersom de arbetar med barnen där de synliggör deras språk och traditioner med mera. Medan i den monokulturella förskoleklassen arbetar de omedvetet eftersom de har sagt att det inte arbetar interkulturellt på grund av att de inte har tid och att majoriteten består av svenska barn, och anledningen till att de tar tillvara på barnens traditioner är för att de har slutat att gå till svenska kyrkan på grund av religiösa skäl. Därför finner de att det är mer rättvist för barnen att föräldrarna får komma till skolan och berätta om deras traditioner och att de kan spontant låta barnen berätta vad de vet om sina traditioner.

7.4 Forskningsmetod

Forskningsmetoden jag använt mig av har varit lärorikt eftersom det gav mig möjlighet att få inblick det vill säga kännedom om hur pedagoger bemöter tvåspråkiga barn i ett jämförelseperspektiv vilket har gjort att jag har upptäckt olika arbetssätt att möta tvåspråkiga barn, som jag kommer att ha nytta av i min kommande yrkesroll. Det jag även har kommit fram till i min forskning är att det ingår tre delar i bemötande av tvåspråkiga barn. Dessa är interkulturell förhållning, kommunikation och varierande arbetssätt. Man bildar trygghet hos barnen som vidare kan utveckla ett starkt självförtroende hos dem genom att synliggöra deras språk och kulturella bakgrund för att de ska känna att de är viktiga individer. Man skapar även som pedagog gemenskap bland barnen eftersom man lyfter fram olikheter hos barnen till exempel barnens språk och kulturella bakgrund som de andra barnen får ta del av.

7.5 Relevant tidigare forskning

Denna tidigare forskning som jag har tagit del av i min uppsats har varit väldigt relevant för min undersökning eftersom det visar likt min undersökning av pedagogers bemötande av tvåspråkiga barn. Den tidigare forskningen har också givit mig kunskap om olika sätt att arbeta med tvåspråkiga barn.

8. Förslag till vidare forskning

I vidare forskning skulle man kunna ta kontakt med föräldrar för att se hur man kan bemöta tvåspråkiga barn för att synliggöra deras språk och bakgrund. Detta för att barnen ska känna att de är viktiga individer som vidare kan leda till kunskapsutveckling och starkt självförtroende hos dem.

Referenser

- Andersson Katarina & Refinetti Monica IPd- rapport nr 2001:07 Göteborgs universitet institutionen för pedagogik & didaktik. Att vara lärare i en mångkulturell skola ” Interkulturell undervisning är t ex att locka eleverna det de vet för att berika mig och hela klassen”.
- Axelsson Monica (red.) (1999). Tvåspråkiga barn och skolframgång -mångfalden som resurs. Stockholm: Rinkeby Språkforskningsinstitut.
- Borgström Maria, Lärarens interkulturella kompetens i undervisningen. Lahdenperä Pirjo(2004) Interkulturell pedagogik i teori och praktik. Lund: Studentlitteratur.
- Bozarslan Aycan (2001). Möte med mångfald förskolan som arena för integration. Stockholm: Runa förlag AB upplaga 1:1.
- Hedencrona Eva & Kós-Dienes Dora (2003). Tvärkulturell kommunikation i förskola och skola. Lund: Studentlitteratur.
- Håkansson Gisela (2003). Tvåspråkighet hos barn i Sverige. Lund: Studentlitteratur.
- Ladberg Gunilla (text) & Ola Nyberg (bild) (1996). Barnen och språken Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj och förskola. Lund: Studentlitteratur.
- Ladberg Gunilla (1996). Barn med fler språk tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola och skola, upplaga 2. AB Eskilstunna.
- Ladberg Gunilla (2000). Skolans språk och barnets – att undervisa barn från språkliga minoriteter . Lund: Studentlitteratur.
- Lahdenperä Pirjo (red.) (2004). Interkulturell pedagogik i teori och praktik. Lund: Studentlitteratur.
- Lahdenperä Pirjo (2008). Interkulturellt ledarskap – förändring i mångfald. Studentlitteratur.
- Larsen Ann Kristin (2009). Metod helt enkelt. Gleerups.
- Lorentz Hans & Bergstedt Bosse (red.) (2006). Interkulturella perspektiv Pedagogik i mångkulturella lärande miljöer. Lund: Studentlitteratur.

Rodell - Olgaç Christina(1995). Förberedelseklassen: en rehabiliterande interkulturell pedagogik. Almqvist & Wiksell: Göteborg.

Stier Jonas (2004). Kulturmöten En introduktion till interkulturella studier. Studentlitteratur.

Zackariasson, Maria (2009-08-26) Föreläsning 3: Vetenskapsteori II- Fenomenologi, hermeneutik & förståelse på Södertörns högskola i Flemingsberg.

Lärarens handbok; Skollag/Läroplaner/Yrkesetiska principer/ FN:s barnkonvention:

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo94).

Läroplan för förskolan (Lpfö98).

Elektroniska källor:

Skolverket Benckert Susanne, Håland Pia & Wallin Karin (2008). Myndigheten för skolutveckling, Flerspråkighet i förskolan – en referens och metod material. Pedagogiskt förhållningssätt i arbetet med flerspråkiga barn.

<http://www.skolverket.se/content/1/c6/01/42/02/pdf2075.pdf>

Skolverket Calderon Lena (red. och skribent) (2006). Komma till tals/ Flerspråkiga barn i förskolan myndigheten för skolutveckling. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1860>

Bruun Gabriella, Bruun, Josefina & Chiarantona, Pernilla.(2006)Pedagogers handlingar i kommunikativa möten med tvåspråkiga barn- en studie på en multikulturell förskola.

<http://dspace.hh.se/dspace/bitstream/2082/905/1/Pedagogers%20handlingar%20i%20kommunikativa%20m%C3%B6ten%20med%20tv%C3%A5spr%C3%A5kiga%20barn%20-%20en%20studie%20p%C3%A5%20en%20multikulturell%20f%C3%B6rskola.pdf>

Akhter Shaista & Peric Vera(2006) Att möta tvåspråkiga barn i en svensk förskola och förskoleklass.

<http://dspace.mah.se:8080/bitstream/2043/5653/1/Veras%20och%20Shaistas%20examensarbete.pdf>

Muntliga källor:

Intervju med Lina 2009-10-5

Intervju med Sofia 2009-10-5

Intervju med Mats 2009-10-12

Intervju med Anna 2009-10-13

Bilaga

Inledning till lärarna i början av intervjun:

Med denna studie vill jag se hur pedagoger bemöter tvåspråkiga barn i en monokulturell förskoleklass och i en mångkulturell förskola. Detta är för att jag som blivande lärare ska upptäcka olika arbetssätt att möta tvåspråkiga barn som leder till att synliggöra deras språk och bakgrund så att de känner att de är viktiga och leder vidare till en kunskapsutveckling och stark självförtroende hos barnen.

Intervjuguide

Vilken utbildning har du? När tog du examen?

Hur länge har du arbetat inom läraryrket?

Vad har du för erfarenhet av att möta tvåspråkiga barn?

Hur bemöter ni tvåspråkiga?

Är ni medvetna om tvåspråkiga barn? Om Ja? Hur gör ni?

Hur förhåller du dig i mötet med tvåspråkiga barn?

Vilka arbetssätt och metoder använder ni er av i mötet med barnen?

Arbetar ni interkulturellt?

Gör ni barnens erfarenhet synligt i olika lärande situationer?

Vad tycker du är viktigt att tänka på i mötet med tvåspråkiga barn?

Tar ni vara på barnens traditioner, om ja! Hur?

Vad bör man tänka på anser ni, för att bemöta barnen så gott de går, för att de ska utvecklas med sitt språk och deras självförtroende?

Har ni något att tillägga?

Tack för att ni tog er tid och besvara mina frågor!